

Sognet, fra Pastoratet, er ogsaa ganske naturligt; en anden Ordning er kun Spild af Kræfter. Hvad Vedligeholdelsen af Præstegaardene angaar, har man i sin Tid begaaet den Fejl — som imidlertid var uundgaaelig, fordi Præsterne skulde stilles under samme Vilkaar som andre Tjenestemænd —, at gøre det saaledes, at Præsterne ikke var interesserede i Vedligeholdelsen. Det har ført til, at Udgifterne siden er steget betydeligt. Præstegaardene var, da Lønningsfonden overtog Vedligeholdelsen, forsømt, og det er meget store Summer, det har kostet at faa dem bragt paa Fode, hvor det er sket. Men, som sagt, her maatte Præsterne stilles lige med andre Tjenestemænd, og det bør de paa det Omraade vedblive at være.

Nu vil man søge at interessere Sognene eller Pastoraterne i Vedligeholdelsen af Præstegaardene. Jeg tror imidlertid ikke, det lader sig gøre, saaledes at det bliver retfærdigt og ligeligt, paa den Maade som man foreslaar det her. Nede i Sønderjylland kan det sagtens lade sig gøre, for dér har man denne Ordning som en gammel Ordning; dér betragtes Præstegaardene og Præstegaardsjorderne som Sognemidler, og Menighedsrepræsentationen, Kirkeforstanderskaberne, har en udstrakt Forvaltningsret og Forvaltningspligt overfor disse Midler. Men her oppe hos os er Forholdet et helt andet. Her er disse Midler Statens Eje. Ja, jeg ved nok, at der er dem, der har en anden Mening; men jeg ved ogsaa, at den højtærede Kirkeminister paa dette Omraade er enig med mig. Det er Statsmidler, der er Tale om her, og her har Forvaltningen af disse Midler gennem Aarene været centraliseret. Det vil da efter min Mening være umuligt nu med et Slag at gaa over til at lægge dem ud til Sogne- menighederne. Man vil, at den Ottendedel af Grundlønnen, som fradrages Præsterne ligesom andre Tjenestemænd for Embedsbolig, skal overdrages til Menighedsraadens Forvaltning og tjene som Grundlag for Vedligeholdelse af Præstegaardene og Præsteboligerne. Man tager her ikke ringeste Hensyn til, at denne Ottendedel er forskellig, efter som det drejer sig om et 1ste, et 2det eller et 3die Klasses Embede. Jeg siger, at man tager ikke ringeste Hensyn dertil, men det er ikke helt ud rigtigt, idet man ved denne Ordning Indførelse i Løbet af nogle Aar vil lade foretage Syn over Præstegaarde og Præsteboliger, og efter den Tilstand, hvori de er, og efter den Lønklasse, hvori Embedet staar, vil man afgøre, hvorvidt der skal ydes Laan af Fællesfonden til Vedligeholdelsen, men for Størrelsen af det, der aarlig staar

til Raadighed for den fremtidige Vedligeholdelse, vil jo alligevel Embedets Lønningsklasse komme til at spille en afgørende Rolle. Jeg mener, at selv om man havde de allerbedste Synsmænd Landet over til at foretage de Syn, der er Tale om her, vil det være umuligt for Ministeriet at træffe nogen retfærdig Afgørelse. Man vil komme til at træffe højst forskellige Afgørelser Landet over, og Udgifterne ved Vedligeholdelsen vil falde højst ulige paa de forskellige Sogne. Jeg mener altsaa, at denne Ordning overhovedet ikke lader sig praktisere.

Jeg kommer derefter til Spørgsmaalet om Præstegaardsjorderne. Jeg maa sige, at jeg læste de Paragraffer, der handler derom, med stigende Forbavselse. Jeg tænkte ved mig selv: har man fuldstændig glemt, at vi har en Lov af 4. Oktober 1919 vedrørende Præstegaardsjorder? Jeg kom saa til § 43, og her fik jeg Løsningen paa Gaaden, for ved denne ophæves Loven af 4. Oktober 1919, den sættes ud af Kraft. Jeg maa tilstaa, at det forbavtede mig i høj Grad, thi blandt de Lovforslag, vi har haft til Behandling, fandt jeg et Forslag, hvori det foreslaas at indføre Loven af 4. Oktober 1919 i de sønderjydske Landsdele. Dette foreslaar man, efter at man faktisk har slaaet denne Lov ihjell! For det er det, man gør; man giver den et Dødsstød, naar man lader Menighedsraadene være afgørende med Hensyn til, om der overhovedet skal udstykkes eller ej. Jeg ser da ogsaa af en af Paragrafferne — jeg tror, det er § 63 — at man i hvert Tilfælde for de sønderjydske Landsdeles Vedkommende maa gaa ud fra, at man ikke faar de store Præstegaarde udstykket overalt; ellers kunde der slet ikke være Tale om de Bestemmelser, der findes i Slutningen af næstsidste Stykke af § 63.

Jeg er ikke i Tvivl om, at der vil findes en Del Menighedsraad, som vil have virkelig social Forstaaelse og derfor vil lade Præstegaardene udstykke i Henhold til Loven af 4. Oktober 1919. Men jeg er bange for, at der vil være en Række Menighedsraad, som vil savne denne sociale Forstaaelse og tværtimod vil føle sig som Vogtere af Kirkens Skatte og Kirkens Formue. Man gør dem jo til én Stat i Staten og opfordrer dem i Virkeligheden til at stille sig i et Modsætningsforhold til den almindelige borgerlige Stat og staa som Kirkens Repræsentation og Vogtere af Kirkegodset. I alle Tilfælde: et er sikkert, at man faar ca. tusind forskellige Afgørelser af Spørgsmaalet, om Præstegaardsjorder skal udstykkes til Husmandsbrug eller ej Landet over, og det finder jeg er en aldeles umulig Ordning. Jeg mener,